

5. Кучеренко С.Ю. Організаційно-економічні засади ефективного виробництва соняшнику в Україні. Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди / С.Ю. Кучеренко // Економічний вісник університету. – 2015. – Випуск № 24/1. – С. 45-48.

6. Сайт журналу Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/12272-vyrobnytstvo-soniashnyku-v-sviti-mozhe-dosiahty-maksymalnoho-pokaznyka-za-ostanni-10-rokiv-igc.html>

7. Сайт журналу Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7947-rupok-soniashnyku-novoho-vrozhaiu.html>

8. Сайт журналу Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/12205-ukraina-zbilshyla-eksport-oliinykh-kultur-do-yes-puhachov.html>

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

***ДЯДЬКІН О.С., СТУДЕНТ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Вирощуванням соняшнику в Україні займаються не перше століття, це вже як візитна карта українця-землероба. За цей час поступово складалася певна технологія вирощування соняшнику, яка дозволяє отримувати високі врожаї в більш ранні терміни при одночасному зниженні фінансових і трудових витрат. З урахуванням використання нових гібридів і сортів, які мають вдосконалені характеристики, аграріям вдається домогтися відмінних результатів у цій важливій галузі сільського господарства [2].

Застосовувана в даний час технологія вирощування соняшнику ґрунтується на наступних принципах:

- ретельний підбір якісного посівного матеріалу врожайних сортів, стійких до посухи і хвороб;
- дотримання сівозміни при посіві соняшнику;
- належна обробка і підготовка ґрунту перед посівом;
- внесення відповідних добрив у потрібній кількості;
- дотримання строків посіву насіння соняшнику;

* Науковий керівник – Зайка С.О., к.е.н., доцент

- догляд за рослинами протягом сезону;
- своєчасне збирання врожаю за допомогою спеціальної техніки [1, 5].

Знаючи, як виростити соняшник у відповідності до всіх правил, можна отримувати хороший дохід від цієї галузі, адже для посіву потрібно від п'яти до десяти кілограм насіння на один гектар, а врожайність з одного гектара може досягати 25-30 центнерів. Причому із зібраного насіння отримують не тільки рослинну олію, але і прот, лузгу, макуху, які можуть стати відчутним додатковим джерелом доходу [1].

У 2017 році загальна посівна площа соняшнику досягла 5,5 млн. га, а середня урожайність склала 20,3 ц/га. Але, як зазначають фахівці, валовий збір насіння все ще не забезпечує наявні потужності вітчизняної олійної промисловості, яка потребує 20 млн. т сировини щорічно. Тому актуальним залишається питання пошуку шляхів подальшого підвищення врожайності соняшнику.

Одним із головних чинників підвищення врожайності соняшнику є вибір гібридів із високим генетичним потенціалом. Водночас враховуються їхні вимоги до погодно-кліматичних умов регіону, толерантність до шкочинних організмів, особливості технології вирощування [3].

За даними науковців, грамотний підбір гібриду забезпечує 35 % урожайності, решту – агротехнологічні та ґрунтово-кліматичні фактори. Перевагу слід надавати посухостійким гібридам, стійким до вилягання та осипання високоолійним гібридам, адаптованим до континентального клімату.

Соняшник - світлолюбива рослина. Його золотиста голівка, листя та стебло весь час повертаються за сонцем. Тому ні в якому разі не можна допускати загущення рослин – в густих заростях соняшники витягуються вгору, а їх кошики стають маленькими. Найкращий ґрунт для соняшнику – чорнозем, а також сірі й каштанові лісові ґрунти. На кислих, пісчаних, засолених та важких глинистих ґрунтах урожай буде невисоким [3].

Для підвищення урожайності і олійності соняшнику необхідні інноваційні технології його вирощування. Найбільша кількість поживних речовин надходить до рослини в період її цвітіння. В середньому соняшник бере з одного гектара землі 50 кг фосфору, 110 кг азоту та 250 кг калію.

Висівати соняшник необхідно через два тижні після посіву ранніх ярих культур, коли ґрунт прогріється до +10-12 градусів. Перед посівом

насіння соняшнику обробляється спеціальними препаратами, стимуляторами росту.

Соняшник має високу здатність до перехресного запилення. Пилкок переноситься комахами-запилювачами, наприклад, бджолами. Їх спеціально вивозять на соняшникові поля – один вулик на гектар. Завдяки таким діям урожайність соняшнику збільшується на 20-30 % [3-4].

Вирощувати соняшник можна не в кожному регіоні. І якщо раніше соняшник висівали переважно в південних регіонах країни, то в останні роки погодні умови часто складаються так, що на півдні соняшник «вигоряє», а в центральних та північно-західних областях врожайність зростає. Тому сьогодні все більше орних земель відводиться під соняшник саме в північно-західних областях.

Фактором, що стримує розповсюдження соняшнику, є недостатня зволоженість клімату і ґрунту. Велика територія України належить до зони нестійкого і недостатнього зволоження, а бездощові періоди можуть досягати 50-90 днів. У більшості випадків вони супроводжується підвищеною температурою повітря, що призводить до атмосферної та ґрунтової засухи. Сприятливими для вирощування соняшнику можна назвати температурні умови в зоні Лісостепу і Степу України, в той час як північні райони Лісостепу в цьому відношенні дещо нестабільні. Несприятливими для вирощування соняшнику є умови західного [5-7].

Посушливі райони південного Степу України практично не підходять для вирощування соняшнику, хоча саме тут до останнього часу під цю культуру були виділені значні площі. В останні роки соняшник почали культивувати на півночі країни.

Така «подорож» соняшника в зони, де його раніше не було, має ряд переваг. На нових місцях немає таких хвороб, як біла і сіра гниль, фомопсис, вовчок. Щоб попередити їх розповсюдження використовуються гібридні сорти рослин, стійкі і толерантні до збудників хвороб, сучасні засоби захисту рослин та агротехнічні заходи боротьби з шкідниками.

Література.

1. Ефективність технологій вирощування круп'яних та олійних культур / За ред. Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – Харків: ХНТУСГ. – 2007. – 232 с.
2. Заїка С.О. Місце соняшника у виробництві олійних культур в Україні / С.О. Заїка, В.В. Фурсова, К.Г. Омельченко // Наука й економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. Випуск 4 (28), том 2, 2012 р. – С. 186-190.

3. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [монографія] / За ред. професора Г.Є. Мазнева. – Харків: Вид-во «Майдан», 2015. – 592 с.

4. Мазнев Г.Є. Проектування та економічне обґрунтування технологій вирощування сільськогосподарських культур: [Наукове видання] / Г.Є. Мазнев, С.О. Заїка – Харків: ХНТУСГ.– 2005. – 41 с.

5. Технології вирощування зернових і технічних культур в умовах Лісостепу України / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – [2-е вид., доп.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 720 с.

6. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – К. : ННЦ «ІАЕ». – 2005. – 402 с.

7. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур з різним ресурсним забезпеченням / За ред. Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. – Харків: ХНТУСГ. – 2006. – 725 с.

WAYS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF LAND USE

ZAYATS Y., STUDENT,
KHARKOV PETRO VASYLENKO STATE
TECHNICAL UNIVERSITY OF AGRICULTURE*

Today's challenge is land economy more efficient use of land resources.

Efficient use of land resources in agriculture is a socio-economic category that reflects the relationship between people in the process of implementing technological processes related to the production of agricultural products in order to maximize the needs of the population in food products to ensure the restoration of natural soil fertility, increase of productive potential of land resources and their use in conditions of high level of environmental friendliness of both these resources and environment in whole oh my [2-4].

One of the most important factors in improving the use of land is the increased reproduction of soil fertility. Science and practice are known for rapid and long-term effects on the soil. The first is the regulation of soil moisture, the introduction of high-speed mineral fertilizers, its loosening. Long-term formation of soil fertility includes the systematic enrichment of soil with organic fertilizers, liming of acid soils, land reclamation with unfavorable natural properties.

* *Scientific supervisor - Zaika S.O., Ph.D., associate professor*